Kajakiem przez Śląskie

SZLAKI KAJAKOWE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO – **PILICA I KRZTYNIA**

Odcinek: **Szczekociny (rz. Pilica) – Wąsosz (rz. Pilica)** (23,6 km).
Odcinek: **Bonowice (rz. Krztynia) – Wąsosz (rz. Pilica)** (23,4 km).

JURA KRAKOWSKO CZĘSTOCHOWSKA

PILICA I KRZTYNIA – CHARAKTERYSTYKA RZEK

Rzeka Pilica, fot. Jest Radość

PILICA to jedna z najciekawszych rzek w województwie śląskim. W górnym biegu Pilica płynie malowniczą doliną, meandrując wśród skał, piasków, bagien, lasów i łąk, zapewniając wspaniałe widoki i możliwość obserwowania ogromnej ilości wodnego ptactwa. Spływ kajakowy Pilicą można zacząć w Szczekocinach, w bezpośrednim sąsiedztwie wspaniałego szczekocińskiego zespołu pałacowo-parkowego z XVIII w., na 293 km rzeki. Odcinek powyżej Szczekocin jest dostępny dla kajakarzy przy wyższym stanie wody i nie jest oznakowany. Okolica rzeki jest atrakcyjna krajobrazowo i krajoznawczo, a czysta woda umożliwia kąpiel. Trasa nie jest trudna, choć pokonanie wywijasów rzeki wymagać może sporo wysiłku. Na trasie spływu nie ma większych przeszkód i trudnych przenosek, jednak należy zwrócić uwagę na to, że poza dwoma miejscami w Przyłęku i Łysakowie, brak jest wygodnych miejsc przystankowych z możliwością odbioru kajaków.

KRZTYNIA – spływ Pilicą można również zacząć startując na Krztyni – lewym dopływie Pilicy. Kajaki można wówczas zwodować w Bonowicach (gmina Szczekociny), najlepiej w miejscu gdzie do Krztyni uchodzi Żebrówka. Krztynia przepływa przez liczne wioski i osiedla mieszkaniowe, sporo jest na niej przeszkód w postaci zwałek i gałęzi, jednak nie można odmówić tej rzece uroku, ponieważ pięknie wije się po terenach leśnych i łąkowych. Na trasie spływu Krztynią jest kilka przenosek, w tym jedna uciążliwa – w Tęgoborzu za mostem na DK 46.

Bez względu na to, czy spływ rozpoczynamy w Szczekocinach, czy w Bonowicach – szlak kajakowy na rzece Pilica prowadzi aż do Wąsosza w gminie Koniecpol, z przystankami w Przyłęku i Łysakowie. Zdeterminowani kajakarze mogą oczywiście płynąć dalej, jednak w Wąsoszu kończy się znakowany szlak kajakowy na rzece Pilicy w województwie śląskim, a rzeka wpływając do Koniecpola staje się uregulowana i traci swój naturalny charakter, który odzyskuje dopiero od Maluszyna, już poza granicami województwa śląskiego.

WYBRANE ATRAKCJE I MIEJSCOWOŚCI

Szczekociny są niewielkim miasteczkiem, położonym na północno-wschodnich krańcach województwa śląskiego. Miasteczko może się pochwalić prawami miejskimi, które otrzymało już u schyłku średniowiecza, jako ważna osada przy przeprawie przez Pilicę. Tradycyjne centrum miasta stanowi czworoboczny rynek z siecią ulic. Wielki wpływ na wygląd miasta miała działalność jego właścicieli – Dembińskich. Wznieśli oni, nieco na wschód od centrum miejscowości – piękny, barokowy pałac, który wzbudził zachwyt króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Z ich inicjatywy uporządkowano Szczekociny, czego przejawem były chociażby wybrukowane ulice, murowane domy, przebudowa kościoła parafialnego i osiedlenie się bogatszych mieszczan. Po powstaniu styczniowym władze rosyjskie pozbawiły Szczekociny praw miejskich, miasto odzyskało je dopiero w okresie międzywojennym. Do dziś zachował się dawny układ urbanistyczny Szczekocin. Rynek miejski (Plac Kościuszki) ze wspomnianą rezydencją pałacową łączy ulica Senatorska. Znajdziemy przy niej ciekawe zabytki: kościół parafialny, budynki dawnego zajazdu i komory celnej. Interesujące są również licznie zachowane drewniane domki z przełomu XVIII i XIX wieku, które zobaczymy przy ulicach: Śląskiej, Lelowskiej, Senatorskiej i Żeromskiego.

Rynek w Szczekocinach, fot. T. Renk, www.slaskie.travel

Pałac w Szczekocinach – wczesnoklasycystyczna budowla powstała na miejscu wcześniejszej, skromniejszej rezydencji Koryńskich, której część weszła w skład nowego pałacu. Zamieszkująca tu w XVII w. Urszula z Morsztynów Dembińska, starościna wolbromska i kasztelanka wiślicka, świetnie radziła sobie z zarządzaniem majątkiem po przedwczesnej śmierci męża. Znana jest także z romansu z królem Stanisławem Augustem Poniatowskim, który gościł tutaj w roku 1787 w drodze z Krakowa do Warszawy. Pałac w kolejnych latach przechodził z rąk do rąk. W czasach PRL w pałacu mieściła się szkoła. W 1980 r. budynek został znacznie zniszczony przez pożar, po którym został odbudowany. Ostatnio obiekt znów, pozostaje w zaniedbaniu. Na bryłę pałacu składa się główny korpus, który poprzez dwie arkadowe galerie połączony jest z dwiema, symetrycznie położonymi oficynami. W latach 20-tych XIX w. po obu stronach pałacowego dziedzińca dostawiono dwa pawilony oraz bramy wjazdowe. Przednią elewację pałacu urozmaica wydatny ryzalit z bogatą dekoracją rzeźbiarską oraz arkadowym podcieniem w przyziemiu. W otaczającym budowlę obszernym parku z XVIII w., przekomponowanym na przełomie XIX i XX, znajduje się kilka pomników przyrody. Do zespołu pałacowo-parkowego należą także budynki gospodarcze oraz zabytkowe ogrodzenie.

Pałac Dembińskich w Szczekocinach, fot. T. Renk, www.slaskie.travel

Kościół św. Bartłomieja w Szczekocinach – świątynia powstała w około połowy XVII w. i została konsekrowana w roku 1666. Kilkanaście lat później do budynku dostawiono kaplicę, a w latach 1780–82 kościół przebudowano i rozbudowano – w stylu klasycystycznym. Z inicjatywą modernizacji wyszła właścicielka Szczekocin – Urszula z Morsztynów Dembińska – która tę inwestycję sfinansowała. Kościół, wymurowany z kamienia i cegły, jest orientowany. Efektowana fasada główna z dwiema wieżami ozdobiona jest pilastrami toskańskimi i zwieńczona tympanonem. Wnętrze jest jednonawowe, utrzymane w stylu barokowo-klasycystycznym. Najcenniejszym jego elementem jest klasycystyczny nagrobek rodziny Dembińskich, na którym umieszczono portret Urszuli Dembińskiej z 1800 roku.

Kościół pw. św. Bartłomieja w Szczekocinach, fot. T. Renk, www.slaskie.travel

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Suchy Młyn" obejmuje dolinę Pilicy na odcinku od miasta Szczekociny do niewielkiej wioski Łysaków. Rzeka wije się tutaj w swym naturalnym korycie, jej niskie brzegi są zabagnione, a po obu stronach rozciągają się spore kompleksy leśne. W sąsiedztwie znajdują się także dwa torfowiska: Białe Błota i Goleniowy. Przyrodnicy stwierdzili występowanie na tym terenie siedmiu rodzajów siedlisk przyrodniczych, m.in. starorzecza, ziołorosla, torfowiska, trzęsawiska, łąki, wydm śródlądowych, łęgów, borów i lasów bagiennych. W „Suchym Młynie" odkryto stanowiska bardzo rzadkiej rośliny – języczki syberyjskiej, którą spotkać można jeszcze tylko w pięciu miejscach w Polsce. Poza tym podmokłe tereny Obszaru upodobały sobie bobry i wydry, a w rzece występuje minóg strumieniowy oraz głowacz białopłetwy, których obecność jest potwierdzeniem czystości wody.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Suchy Młyn", fot. Jest Radość

Kościół św. Jana Chrzciciela w Przyłęku Szlacheckim
Przyłęk Szlachecki jest niewielką miejscowością, położoną na prawym brzegu Pilicy, pomiędzy Szczekocinami i Koniecpolem, na wschodnich krańcach województwa śląskiego. Teren wioski przecina Centralna Magistrala Węglowa. Pierwszą świątynię w Przyłęku zbudowano w 1412, a już w następnym roku biskup krakowski erygował przy przyłęckim kościele samodzielną parafię. W dobie reformacji, w drugiej połowie XVI wieku burgrabia krakowski, Marian Przyłęcki, przekształcił świątynię w siedzibę zboru ariańskiego. Po trzydziestu paru latach wróciła ona w ręce katolików. W latach 30. XVII wieku ten stary, drewniany kościółek zastąpiono nowym. Obecny kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela w Przyłęku Szlacheckim został postawiony w latach 1774–80, dzięki fundacji Justyny z Raczyńskich Moszczeńskiej. Budowla ta, w stylu barokowym, stoi na wzniesieniu na prawym brzegu Pilicy. Jest orientowana, jednonawowa, z półkoliście zamkniętym prezbiterium. Wewnątrz znajdują się liczne zabytki z poprzedniego kościoła. Niezwykle interesujący jest - chociażby - rokokowy ołtarz główny, rzeźby w dwóch ołtarzach bocznych, prospekt organowy i chrzcielnica. Na zewnątrz uwagę zwraca ogrodzenie ze stojącymi w narożnikach wieżami dzwonnic, przykrytych barokowymi hełmami.

Kościół pw.św. Jana Chrzciciela w Przyłęku Szlacheckim, fot. Jest Radość

PROPONOWANE ETAPY SPŁYWÓW

Szczekociny – Przyłęk (14,5 km)

Bonowice – Przyłęk (14,5 km)

Przyłęk – Wasosz (8,9 km)

- **Trudność szlaku kajakowego** – Szybkość nurtu, ilość naturalnych przeszkód w nurcie, takich jak kamienie, zwalone drzewa.
  - szlak łatwy
  - szlak średnio trudny
  - szlak trudny
- **Uciążliwość szlaku kajakowego** – Boć przeszkód (jazy, progi wodne i elektrownie, młynyi wymagających przenosek.
  - szlak nieuciążliwy
  - szlak średnio uciążliwy
  - szlak uciążliwy
- **Atrakcyjność szlaku kajakowego** – Walory krajobrazowe, przyrodnicze, kulturowe rzeki i terenu przez który prowadzi szlak.
  - szlak średnio atrakcyjny
  - szlak atrakcyjny
  - szlak bardzo atrakcyjny

KAJAK WYPOŻYCZYSZ TUTAJ

- **Jest Radość**, tel. 602 297 922, kajakijestradosc@gmail.com
- **Jurakajaki.pl**, tel. 501 177 372, jurakajaki@gmail.com
- **Jura Polska Michał Demel**, tel. 602 295 824; kontakt@kajakiempopilicy.pl
- **Tyrolki.pl**, tel. 601 799 141, kajaki@tyrolki.pl

SCHEMAT SZLAKU KAJAKOWEGO

OZNAKOWANIE SZLAKU KAJAKOWEGO

Legenda

skala 1:40 000 — 100 m 500 m 1 km — poziomice co 10 m

- **Tęgobórz** — początek szlaku kajakowego; miejsce przystankowe - możliwość odbioru kajaków; nazwa miejsca odbioru kajaków
- **Przyłęk** Przystań Jest Radość — miejsce przystankowe; przystań organizatora spływów - możliwość odbioru kajaków; nazwa przystani organizatora spływów
- **11,1 km (3 - 4 h)** — odległość pomiędzy możliwymi miejscami odbioru kajaków; średni czas przepłynięcia odcinka. Podany czas przepłynięcia danego odcinka szlaku jest szacunkowy. Faktyczny czas spływu jest uzależniony od warunków pogodowych, poziomu wody, umiejętności kajakarskich i wytrzymałości uczestników spływu.
- **Mostki 283,5 km rzeki** — **dł. 40 m** — Inne charakterystyczne miejsce; kilometraż rzeki liczony od ujścia w górę rzeki; budowla piętrząca (tama); miejsce z obowiązkową przenoską i długość przenoski
- elektrownia wodna; próg wymagający przeniesienia kajaków; ostrzeżenie o innych zagrożeniach wraz z lokalizacją przeszkody na rzece i lokalizacją znaku kierunkowego

- las; park
- cmentarz
- teren: zabudowany, przemysłowy
- drogi krajowe; drogi wojewódzkie; numer drogi — 46 794
- drogi asfaltowe
- droga utwardzona; deptak
- inna droga; przecinka
- linia kolejowa; stacja kolejowa
- kościół zabytkowy; synagoga
- kaplica; kaplica zabytkowa; kapliczka
- figurka; pomnik
- pałac; dwór
- inna budowla zabytkowa; muzeum
- młyn (ruina młyna)
- park zabytkowy
- poziomice; szczyt; skarpa
- rzeka; potok; strumień; kładka; jezioro, staw; bagno
- boisko
- plaża (teren rekreacyjny); wypożyczalnia sprzętu wodnego
- restauracja; bar
- wiata turystyczna
- stacja benzynowa; parking. Parkingi znajdują się powszechnie przy urzędach, pocztach i przy większości kościołów oraz cmentarzy
- hotel; inne noclegi
- służba zdrowia; apteka
- sklep spożywczy; poczta
- leśniczówka
- szlaki turystyczne piesze
- szlaki turystyczne rowerowe

Wydanie I, 2022 r. ISBN: 978-83-66557-10-9
Redakcja: *Iwona Pakula-Blech, Agnieszka Sikorska*
Opracowanie graficzne: *Daniel Leśniak*
Opracowanie kartograficzne: *Daniel Leśniak, na podstawie map wydawnictwa Kartogram, www.kartogram.pl*
Wydawca: *Śląska Organizacja Turystyczna, 40-085 Katowice, ul. Mickiewicza 29 tel. +48 32 207 207 1, www.silesia-not.pl www.slaskie.travel*
ŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA